

SK Legal Alert

Jún 2023

Weinhold Legal

Novela zákona o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti

Na Slovensku je zákon o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti (ďalej len „**Zákon**“) účinný už od 1. marca 2019. Nakoľko však Zákon nebol plne v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie v platnom znení (ďalej len „**Smernica**“), schválila NR SR novelu Zákona, ktorá má reagovať na viaceré právne nedostatky Zákona vo svetle Smernice. Novela Zákona bola vyhlásená v zbierke zákonov SR pod č. 189/2023 1. júna tohto roku. Stručné zhrnutie najvýznamnejších zmien Zákona, ktorých prevažná časť nadobudne účinnosť 1. júla 2023, Vám priblížime v tomto alerte.

Oznamovateľ

Za účelom poskytnúť ochranu akýmkoľvek osobám pracujúcim v súkromnom či verejnom sektore, ktoré nahlasujú porušenia práva Európskej únie, bola definícia oznamovateľa protispoločenskej činnosti podľa Zákona rozšírená v súlade so Smernicou o „**osoby v inom obdobnom vzťahu**“, aby nepokrývala len „osoby v pracovnoprávnom vzťahu“.

„Iný obdobný vzťah“ predstavuje najmä

- ▶ výkon práv súvisiacich s účasťou, správou alebo riadením v právnickej osobe,
- ▶ činnosť osoby vykonávajúcej funkciu člena orgánu právnickej osoby,
- ▶ činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby,
- ▶ výkon práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy, ktorej predmetom je dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služby,
- ▶ odborná prax, absolventská prax, aktivačná činnosť pre nezamestnaných, dobrovoľnícka činnosť.

Ochrana podľa Zákona bola zároveň rozšírená na osoby, ktorých pracovnoprávny / iný obdobný vzťah ešte nevznikol, či už skončil, ak sa informácie o protispoločenskej činnosti dozvedeli v rámci výberového konania / predzmluvných vzťahov či počas trvania vzťahu.

Ďalšie chránené osoby

Okrem oznamovateľa dôjde účinnosťou novely Zákona aj k ochrane pred hrozbou / postihom odvetným opatrením nasledujúcich osôb (ďalej len „**chránené osoby**“):

- ▶ blízkej osoby oznamovateľa,
- ▶ fyzickej osoby – podnikateľa / právnickej osoby, ktorú oznamovateľ ovláda, v ktorej má účasť, v ktorej vykonáva funkciu člena orgánu právnickej osoby, alebo pre ktorú vykonáva pracovnú činnosť,
- ▶ fyzickej osoby – podnikateľa alebo právnickej osoby, ktorá ovláda právnickú osobu, v ktorej má oznamovateľ účasť alebo v ktorej vykonáva funkciu člena orgánu právnickej osoby,
- ▶ osoby, ktorá oznamovateľovi poskytla pomoc v súvislosti s oznámením týkajúcim sa protispoločenskej činnosti (ďalej len „**oznámenie**“), a

SK Legal Alert

Jún 2023

Weinhold Legal

- ▶ zodpovednej osoby alebo osoby, ktorá sa podieľa na plnení úloh zodpovednej osoby podľa Zákona.

Vnútroňný systém preverovania oznámení

V tejto oblasti dôjde s účinnosťou od 1. septembra 2023 najmä k nasledujúcim zmenám:

- ▶ povinnosť ustanoviť zodpovednú osobu na plnenie úloh podľa Zákona sa bude vzťahovať okrem zamestnávateľa, ktorý zamestnáva najmenej 50 zamestnancov, a zamestnávateľ, ktorý je orgánom verejnej moci, ktorý zamestnáva najmenej päť zamestnancov, **aj na zamestnávateľa, ktorý poskytuje finančné služby, služby v oblasti bezpečnosti dopravy alebo služby v oblasti životného prostredia bez ohľadu na počet zamestnancov,**
- ▶ úlohy zodpovednej osoby bude môcť na základe zmluvy so zamestnávateľom a v jeho mene plniť aj externá osoba, a to v rozsahu prijímania a potvrdenia oznámení. Externá osoba bude môcť vykonávať aj preverovanie oznámení v mene zamestnávateľa, ktorý nie je orgánom verejnej moci a ktorý zamestnáva menej ako 250 zamestnancov. **Zamestnávateľa to však nezbaví povinnosti určiť zodpovednú osobu i v rámci svojej organizácie,**
- ▶ prijatie oznámenia bude zamestnávateľ povinný potvrdiť **do 7 dní od prijatia**; preveriť a oznámiť výsledky preverenia bude povinný **do 90 dní od potvrdenia prijatia**, resp. do 90 dní od uplynutia 7 dní od prijatia oznámenia, ak prijatie oznámenia nepotvrdil,
- ▶ zamestnávateľ bude mať pri výkone kontroly úradom povinnosť predložiť mu správu o opatreniach prijatých na odstránenie zistených nedostatkov.

Odvetné opatrenie

Novela Zákona zavádza i definíciu pojmu „odvetné opatrenie“, ktorým je konanie alebo opomenutie konania v súvislosti s pracovnoprávnym / iným obdobným vzťahom oznamovateľa vyvolané oznámením alebo zverejnením informácií o protispoločenskej činnosti a ktoré oznamovateľovi alebo chránenej osobe spôsobilo alebo môže spôsobiť neopodstatnenú ujmu; definícia zahŕňa i výpočet konkrétnych úkonov, ako napr.

- ▶ výpoveď / okamžité skončenie pracovného pomeru,
- ▶ skončenie v skúšobnej dobe / nepredĺženie pracovného pomeru na dobu neurčitú,
- ▶ odvolanie, preradenie na nižšiu pozíciu alebo odmietnutie povýšenia,
- ▶ zmena pracovných povinností, miesta výkonu práce či pracovného času,
- ▶ zníženie mzdy, nepriznanie odmeny / osobného príplatku,
- ▶ neposkytnutie odbornej prípravy,
- ▶ disciplinárne opatrenie,
- ▶ nátlak, zastrašovanie alebo obťažovanie,
- ▶ poškodzovanie dobrej povesti,
- ▶ odstúpenie od zmluvy o dodávke tovarov a služieb,
- ▶ zrušenie licencie alebo povolenia.

Úrad na ochranu oznamovateľov

Od 1. júla 2023 bude Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti vystupovať pod kratším názvom „**Úrad na ochranu oznamovateľov**“ (ďalej len „**úrad**“).

Povinnosti úradu sa rozšíria o predkladanie Európskej komisii správy za predchádzajúci kalendárny rok ohľadom počtu prijatých oznámení, na ich základe začatých konaní

SK Legal Alert

Jún 2023

Weinhold Legal

i zistenej odhadovanej škody, ktorú bude zverejňovať aj na svojom webovom sídle.

Správne delikty a sankcie

V nadväznosti na zavedenie nových povinností sa rozširujú i správne delikty a zvyšujú sa i už existujúce sankcie za porušenie Zákona.

Úrad tak môže napríklad uložiť zamestnávateľovi, ktorý má povinnosť určiť zodpovednú osobu, pokutu **do 30.000 eur**, ak

- ▶ neprijal opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených pri kontrole plnenia povinností v súvislosti s vydaním vnútorného predpisu na podávanie, evidovanie a preverovanie oznámení a jeho plnením, alebo
- ▶ nepredložil úradu písomnú správu o opatreniach prijatých na odstránenie zistených nedostatkov pri plnení uvedených povinností a príčin ich vzniku.

Do 50.000 eur môže úrad uložiť pokutu zamestnávateľovi, ktorý nie je orgánom verejnej moci a zamestnáva najmenej 50 a menej ako 250 zamestnancov alebo zamestnávateľovi, ktorý je orgánom verejnej moci a zamestnáva najmenej 5 a menej ako 250 zamestnancov, ktorý porušil niektorú z povinností ohľadom vnútorného systému preverovania oznámení.

Pokutu až **do 100.000 eur** môže úrad uložiť napr. zamestnávateľovi, ktorý

- ▶ urobí voči chránenej osobe pracovnoprávny úkon bez súhlasu úradu, ak sa súhlas vyžaduje,
- ▶ hrozí / sa pokúsi o postih odvetným opatrením chránenej osoby,
- ▶ má povinnosť určiť zodpovednú osobu, zamestnáva najmenej 250 zamestnancov a porušil niektorú z

povinností ohľadom evidencie a preverovania oznámení a zodpovednej osoby.

Pri opakovanom porušení povinností do dvoch rokov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia môže úrad v niektorých prípadoch zvýšiť pokutu až na dvojnásobok.

○ ○ ○

Novela Zákona nadobudne **účinnosť 1. júla 2023** s výnimkou novelizácie ustanovení o vnútornom systéme preverovania oznámení a o správnych deliktach, ktoré nadobudnú **účinnosť 1. septembra 2023**.

© 2023 Weinhold Legal
Všetky práva vyhradené.

Informácie uvedené v tomto bulletinu sú prezentované na základe nášho najlepšieho presvedčenia a poznatkov získaných v čase, keď bol tento text daný do tlače. Avšak konkrétne informácie vzťahujúce sa k témam uvedeným v tomto bulletinu by mali byť konzultované skôr, než na ich základe bude urobené akékoľvek rozhodnutie.

Informácie uvedené v tomto bulletinu súčasne nemožno chápať ako vyčerpávajúci popis relevantnej problematiky a všetkých možných dôsledkov. Ďalej si dovoľujeme poznamenať, že na niektoré záležitosti uvádzané v tomto bulletinu môžu existovať rôzne právne názory. Je teda možné, že v budúcnosti prevládne iný právny názor, ako ten, čo je uvedený v texte.

Za účelom získania ďalších informácií kontaktujte, prosím, partnera / manažéra, s ktorým ste zvyčajne v spojení, alebo nižšie uvedených advokátov tímu Weinhold.

Tomáš Čermák
Vedúci advokát
tomas.cermak@weinholdlegal.com

Karin Konečná
Advokát
karin.konecna@weinholdlegal.com